

DODATEK O ŚW. WŁADYSŁAWIE

POLOONIA WĘGIERSKA

A magyarországi lengyelek havilapja

MELLÉKLET SZT. LÁSZLÓRÓL

RÉGI
LEGENDÁK
FRISS SZEMMEL

ŚW. WŁADYSŁAW,
KONIE, LEGENDY
I HALABARDY

DOROCZNE ŚWIĘTO
WĘGIERSKIEJ POLOONII

PRZYPADŁ NAM W UDZIALE DOBRY LOS I DOBRY CZAS...

ZBLIŻA SIĘ DOROCZNE ŚWIĘTO WĘGIERSKIEJ POLONII

Bożena Bogdańska-Szadai

28 czerwca w Miskolcu odbędzie się doroczne święto węgierskiej Polonii, obchodzone tradycyjnie w dniu jej patrona, św. Władysława – wnuka Mieszka II, po matce Polaka, a po ojcu Węgry, należącego do grona polsko-węgierskich świętych. Jego kult upowszechniły córki rodu Arpadów - Kinga i Jolanta. Ojciec Władysława, król Béla I, zbiegł do Polski, kiedy po śmierci św. Stefana - którego był stryjecznym bratem - na Węgrzech trwały walki o tron. Przyjął go Kazimierz Odnowiciel, oddając mu za żonę swoją siostrę; ok. 1040 r. narodził się ich syn Władysław.

Kiedy Béla I został na krótko władcą Węgrów, Władysław został naczelnym wodzem wojsk madziarskich, walcząc z Czechami i pogańskimi Połowcami. Około 1077 r., po śmierci starszego brata Gézy, został królem, a na tron wprowadził go jego cioteczny brat Bolesław Śmiały. Władysław okazał się znakomitym administratorem kraju i protektorem Kościoła. Ufundował stolicę biskupią w Zagrzebiu i doprowadził do końca reformę prawodawstwa węgierskiego, zainicjowaną przez św. Stefana. Ożenił się z Adelajdą, córką Rudolfa Szwabskiego, i dlatego w sporze o inwestyturę wspierał swego teścia.

W1092 r., podczas zjazdu w Szabolcs, ogłosił „Decre-

talia” - zbiór ustaw regulujących sprawy kościelne i państwowe. W sporze pomiędzy cesarzem Henrykiem IV a papieżem, wspierał papieża, opowiadając się za reformą gregoriańską. Dzięki jego staraniom doszło do kanonizacji św. Stefana, narodowego patrona Węgier. W 1095 r. powierzono mu naczelne dowództwo nad rycerstwem sposobiącym się do pierwszej wyprawy krzyżowej przeciw Saracenom. W tym czasie jednak wybuchły zamieszki na Morawach, które były wówczas częścią Węgier i Władysław wyruszył tam na czele wojsk. W drodze zmarł w Nitrze. Pochowano go w Wielkim Waradynie, a w 1192 r. Celestyn III ogłosił go świętym Kościoła.

Brązowe popiersie św. Władysława z Mogyoród

Tradycyjnie Dzień św. Władysława to czas świętowania, radowania się, ale też czas podsumowań, a rok ten jest wyjątkowym dla naszej polskiej samorządności na Węgrzech, bez względu na zapatrywania.

Słynny kronikarz Gall Anonim odnotował, że Władysław „pod względem obyczajów i stylu życia stał się niejako Polakiem”. Od 1996 roku św. Władysław jest oficjalnym patronem żyjących

na Węgrzech Polaków. Nie bez przyczyny, bo reprezentował to, co dla obu naszych narodów najistotniejsze. Również od 1996 roku uroczyste obchodzimy Dzień św. Władysława, który zwyczajowo przy-

pada w sobotę najbliższą dniu imienin patrona.

Przez pierwszych 13 lat obchody o charakterze centralnym odbywały się w Budapeszcie, ale od 2010 roku Polonia postanowiła

świętować w różnych miejscach Węgier, a do tej pory był to Szabolcs, Tokaj, Somogyvár, ponownie Budapeszt i obecnie Miskolc. W tym nadzwyczajnym dniu przyznawane są prestiżowe nagrody polonijne – nagroda św. Władysława i nagrody „Za Zasługi dla Węgierskiej Polonii”. Nie sposób wymienić tu wszystkich beneficjentów tych nagród, ale warto przypomnieć, że znaczne grono laureatów zaszczytnej nagrody św. Władysława w 1996 roku otwierają: PSK im. J.Bema na Węgrzech i SKP p.w. św. Wojciecha, Janina Kószegyi i ks. Józef Wojda SChr. W kolejnych latach nagrodą tą zaszczycono: seniora Józsefa Antalla, Kościół Polski w Budapeszcie, Stowarzyszenie Polsko-Węgierskie w Balatonboglár, Klub Polski w Pécs, Oddział PSK im. J.Bema w Segedynie, dr. Istvána Ko-

vácsa, prof. Urszulę Kaczmarek, ks. Macieja Józefowicza, Zoltána Batky, Mieczysława Ostoję-Mitkiewicza, Jana Stolarskiego, ks. Bélé Vargę, prof. Janusza Bańcerowskiego, prof. Andrzeja Stelmachowskiego, Zenona Tarnowskiego, Henryka Sławika, Grzegorza Łubczyka, dr. Konrada Sutarskiego, Andrzeja Przewoźnika, dr. Tibora Szépa, Marcina Sokołowskiego, Balásza Búsa, Romana Kowalskiego, a w roku obecnym nagroda św. Władysława trafi do rąk Szilárda Németha.

Program tegorocznych obchodów zapowiada się nadzwyczaj bogato. W przeddzień oficjalnych polonijnych obchodów, czyli 27 czerwca w Hajdúszoboszló, gdzie zaproszono przedstawicieli naszej narodowości uroczystości, rozpocznie o godz. 15.00 msza święta w

kościółce rzymskokatolickim pod wezwaniem św. Władysława. Później odbędzie się odsłonięcie tablicy „Na pamiątkę Węgiersko-Polskiego braterstwa oraz kanonizacji Jana Pawła II”. Będzie wystawa replik węgierskich i polskich relikwii oraz koncert zespołu muzyki średniowiecznej „Igriczek”, przemarsz w strojach średniowiecznych, salwy armatnie, pojedynki rycerskie oraz autentyczne życie obozowe w parku Świętego Stefana.

Polonijne obchody w Miskolcu rozpoczną się w dniu 28 czerwca o godz. 11.00 w Kościele Franciszkanów, a następne w asyście średniowiecznej gwardii przeniosą się na scenę letnią Teatru Narodowego, gdzie po uroczystości oficjalnej wystąpi Zespół Pieśni i Tańca AGH „Krakus”.

Tradycyjnie Dzień św. Władysława to czas świętowania, przyjmowania gości, radowania się, ale też czas podsumowań, a rok ten jest wyjątkowym dla naszej polskiej samorządności na Węgrzech, a zarazem bez względu na osobistą przynależność czy zapatrywania ważnym dla wszystkich osiadłych na Węgrzech Polaków.

Rok 2014 to czas wielu istotnych dla nas Polaków rocznic historycznych. Ten nadzwyczajny czas skłania do głębszego zastanowienia się nad istotą wolności. To piękna okazja do tego, by cieszyć się wspólnie. By doceniać, że w przypadku nam w udziale dobry los i dobry czas. Pamiętajmy o tym!

RÉGI LEGENDÁK FRISS SZEMMEL

Karaba Márta Alexandra

Nem vagyok történész, nem ismerem részletesen a magyar királyok életét. Szent Lászlóról olvasgatva azonban felmerült bennem néhány kérdés, szempont, ami talán több mai embernek eszébe jut hasonló helyzetben. Az erről szóló elmélkedéseimet szeretném levezetni, laikus nézőpontból, friss szemmel.

Szent László (1077-1095) alakjával, személyiségével kapcsolatban – akárcsak más régi uralkodók esetében – számos ellentmondást találhatunk. A róla szóló legendákból, mondákból, különböző vele foglalkozó forrásokból és a szakértők munkáiból (a történelmi tényekből) egy olyan személyiség rajzolódik ki, aki – mai

szemmel nézve – két összeegyeztethetetlen arcát mutatja egyszerre. A középkori ember világnézete szerint talán jól megfér egymás mellett, egy személyben, a világtól elforduló, istenfélő és csak az égiek felé törekvő szent, csodatevő férfiú és a szigorú, könyörtelen, hódító uralkodó alakja.

Az egyik történet még Salamon uralkodása idején játszódik. A kunok betörték az országba, és végigrabolták a falvakat, amerre jártak. László herceg – ahogy testvére, Géza is – sergével csatlakozott a király csapataihoz, és együtt indultak a pogányok ellen. Hősünk észrevette, hogy egy kun felkapott a lovára egy lányt – akiről a király úgy vélte, hogy a püspök lánya (nem volt érvény-

ben akkoriban a papi nőtlenség szabálya?) –, és elvágta vele. Utánaeredt, de mivel nem tudta lánzsányi távolságra megközelíteni, odakiáltott a lánynak, hogy az rántsa le magával elrablóját a vágató lóról, amit az meg is tett (nem hangzik egy veszélytelen manővernek). László utolérte őket, és a lány könyörgése ellenére, véget vetett a kun életének. „A lány nagyon könyörgött neki, hogy ne ölje meg, hanem bocsássa szabadon. Ebből is kitetszik, nincsen hűség az asszonyokban, mert bizonyára fajtalan szerelemből akarta megszabadítani. A szent herceg pedig hosszasan küzdött a kunnal, és elvágta annak inát, megölte. De ez a lány nem a püspök lánya volt.” – olvasható az Ave Rex Ladis-

lausban. László a lány kérése ellenére megölte a kunt – így viselkedik egy hős vitéz a középkorban, még akkor is, ha ezzel egy időben a könyörtelenségét is magasztalják. A Képes Krónika szerint ugyanis Szent László király „Mindig, minden ítéletében az Úr félelmét tartotta szem előtt, de legfőképpen a bűnvádi eljárásokban, ahol megtorlást vagy véres büntetést szokás kiszabni. (...) Ezért minden ítéletében, enyhítve a törvények szigorát, mindig a könyörtelentes szelídség elvét alkalmazta. A szorongatottak vigasztalója, az elnyomottak támogatója, az árvák kegyes atyja volt. Országának valamennyi lakója, tulajdonképpen nevét megváltoztatva, Kegyes Királynak hívta. Ugyanakkor diadalmas,

tisztelt, híres országgyarapító uralkodó volt, nem annyira e címek értelme, mint a tények valósága szerint: megnövelte ugyanis a magyar állam területét.”

Kultuszának kibontakozásához 1197-ben, 97 évvel a halála után történt szentté avatása adta meg a döntő lökést. A nép emlékezetében ekkorra talán elhomályosultak a „kellemetlen részletek”. A legendákban ábrázolt „kegyes király” a valóságban minden bizonnyal sokkal inkább szigorú és kegyetlen volt. A kiformalódó feudális társadalom alapját a magántulajdon jelentette, éppen ezért a tulajdon vé-

delmében a király következetes könyörtelenséggel lépett fel. A „vérrel írott” törvények kegyetlenül büntették a tolvajokat, a rablókat és pártfogóikat, és könyörtelen bosszút álltak a bűnösök családján is. Ugyanígy kellett büntetni a király tekintélyét esetlegesen megkérdőjelező – kívülről vagy belülről – támadó elemekkel szemben, és nemcsak magát a bűnöst érte a büntetés, hanem, bizonyos esetekben, egész családja lemeszárlását is maga után vonta. Hiába, a középkor egy ilyen kegyetlen időszak volt, és egy uralkodó nem engedhette meg magának a könyörületeség luxusát.

Az iskolázatlan, nagyrészt nyomorult jobbágyorsorban tengődő nép hajlamos volt arra, hogy mondáiban, énekeiben megszépítse a múltat, hiszen szükségük volt arra, hogy valamibe kapaszkodjanak a kilátástalanság közepette. Ezt a fontos kapaszkodót, lelki táplálékot szolgáltatotta az egyház, ami egyébként szintén tüzzel-vassal, szigorú rendeletekkel terjesztette ki a hatalmát fokozatosan egész Európára. A középkor Istene, akiért ölni kellett – úgymond – nem sokban hasonlít ahhoz az Istenhez, akinek a szeretetéről Jézus tanításai szólnak, vagy

akitől a mai hívő remél megbocsájtást és elfogadást.

Arészletek persze a régimúlt idők sötétségébe vésznek, és sosem lehetünk biztosak abban, hogy pontosan hogyan néztek ki a dolgok. Tartsuk ezt szem előtt, és nézzük kritikus szemmel a régi korok által elénk tárt mintákat, példaképeket. Lehet, hogy azóta fejlődött valamit az ember és a társadalom? Mindenesetre örülhetünk annak, hogy nem a középkorba születünk.

ŚWIĘTY WŁADYSŁAW, KONIE, LEGENDY I HALABARDY

Agnieszka Janiec-Nyitrai, Zoltán Nyitrai

Czy obrazy, rzeźby, popiersia, ryciny i freski, przedstawiające św. Władysława, są w stanie pokazać nam, jaki naprawdę był? Wszelkie materialne ślady po tym władcy, żyjącym niemal u zarania węgierskiej i polskiej państwowości, rozpięzchły się niesione nieubłaganym wiatrem dziejów. Zamki warowne upadały, rzeki wysychały, pastwiska zamieniały się w pola uprawne, a pokolenia następowały po sobie w niemym korowodzie. Zostało tylko niematerialne dziedzictwo, które z niebywałą żywotnością trwa już niemal dziesięć wieków. Została jeszcze garstka obrazów przedstawiających świętego. Są to swego rodzaju staromodne fotografie, nasączone symboliką, nie zawsze łatwą do odczytania przez współczesnych, pocztówki wysłane z czasów

minionych, zawierające wszak konkretne wiadomości, konkretną treść, przesłaną nam przez tych, którzy już dawno pogrążyli się w odchłani czasów. Ci posłowie przeszłości mogą nam jednak powiedzieć wiele o św. Władysławie, ale także o samych adresatach, o tych, którzy chcieli legendę świętego uchwycić w dziele artystycznym, o tych, których postać króla Władysława zainspirowała na tyle, by poświęcić swój czas i zdolności na poszukiwaniu najlepszych środków wyrazu, o tych, którzy nie pozostali obojętni wobec wiekopomnych czynów owego króla-rycerza.

Przypatrmy się niektórym artefaktom przedstawiającym świętego, dziełom, które w pewien sposób wyróżniają się na tle innych tego typu wytworów ludzkiego serca i talentu, i

Il. nr 1, Św. Władysław z kroniki Thuróczyego

patrząc na nie oczami współczesnego człowieka, zanurzonego w kulturze wizualnej i na niej wychowanego, zastanówmy się, co przez wieki mogło fascynować artystów i

przemawiać do ich wyobraźni. Spróbujmy choć na chwilę, w ten nieco nietypowy sposób, zbliżyć się do samego świętego Władysława.

Na ilustracji w wydanej drukiem w 1488 roku w Brnie na Morawach węgierskiej kronice Jánoša Thuróczyego (zwanego także Johannes de Thurocz)

Czyżby przytłaczała je właśnie owa gloria? Otóż właśnie tak prawdopodobnie jest – symbolicznie ukazana jest w ten sposób wielkość króla, jego męstwo i to, że górował nad

wody. Według legendy król długo modlił się, aż w końcu koń, na którym siedział (może znudzony długim postojem w celach modlitewnych?), stuknął kopytem i wytrysnęła spod niego pitna woda, która uratowała żołnierzy od niechybnej śmierci. Na drugim planie widać spragnionych wojaków, którzy z wdzięcznością schylają się nad źródłem, oddając jednocześnie pokłon królowi.

Motyw walk z Kumanami znajduje się na kolejnej ilustracji we wspomnianej już kronice Jánoša Thuróczyego (ilustracja nr 3). Scena jest pełna akcji, a napięcia na nim uchwyczonego nie powstydziliby się nie jeden współczesny scenarzysta filmów sensacyjnych. Król Władysław, przedstawiony

króla z łuku, a nieustraszony Władysław mierzy w niego wzniesioną nad głową halabardą, wyglądając niemal jako olimpijczyk w życiowej formie podczas rzutu oszczepem. Nie ma wątpliwości, kto wygra owo starcie. Władysław był też uważany za mistrza walki wręcz, o czym świadczy obraz w sławnej Kronice Ilustrowanej z drugiej połowy XIV wieku (ilustracja nr 4). Obraz ten przedstawia jakby kolejną filmową klatkę walki o cześć i życie porwanej panny, choć chronologicznie Kronika Ilustrowana powstała wcześniej niż wspomniane dzieło wydane w Brnie w 1488 roku. Król Władysław mocuje się z Kumanem, a białogłowa, spokojna o wynik walki, stoi trzymając kciuki obok wolno pasących się rumaków. Groza całej sy-

Il. nr 2. Św. Władysław na obrazie z kościoła w Debrad na Słowacji

(ilustracja nr 1) widnieje król Władysław przedstawiony w dość konwencjonalny sposób podczas jazdy konnej, z długą halabardą w dłoni. Po dłuższym zastanowieniu zaczyna w nas jednak kielkować podejrzenie, że artysta nie potrafił oddać właściwie proporcji, a koń, na którym siedzi król okutany w ciężką rycerską zbroję, wydaje się być rozmiarów dobrze odżywionego kucyka, jakiego, ku wielkiej uciechy najmłodszych, można dziś często spotkać na jarmarkach i festynach.

otoczeniem, że był postacią wyjątkową i wybijającą się z tłumu. Koń, mimo mizernych rozmiarów, jest jednak godny swojego właściciela, ma pedantycznie równo białe ćwieki w podkawkach i żelazną „przyłbicę” z rogami jednorozca na czole.

Zupełnie inna halabarda, przypominająca raczej laseczkę dandysa z drugiej połowy XIX wieku, i zupełnie inny koń, choć również obuty w eleganckie podkowy, towarzyszą św. Władysławowi na obrazie znajdującym się w

Władysław był człowiekiem wielu twarzy, choć dominuje rzecz jasna twarz skryta za przyłbicą króla-rycerza.

Na głowie król Władysław dźwiga oprócz złotej korony ogromnych rozmiarów glorię, przypominającą nieco, wybacząc swego rodzaju herezję, turecki turban. Dlaczego jednak owo zwierzę, niosące na swoim grzbiecie świętego, jest tak drobne i ogólnie rzecz biorąc mało reprezentacyjne?

kościelne pod wezwaniem św. Piotra i Pawła w wiosce Debrad, leżącej niewiele ponad 35 km od Koszyc (ilustracja nr 2). Na obrazie został uchwycony jeden z cudów św. Władysława – podczas walk z Kumanami wojska króla zostały otoczone przez wrogów i na wiele godzin odcięte od pitnej

Il. nr 3. Św. Władysław z kroniki Thuróczyego

na białym koniu, rusza w pogoń za barbarzyńskim Kumanem, który porwał piękną białogłową. Kuman celuje w

tuacji nie została jednak chyba należycie oddana, ponieważ oglądający obraz może odnieść mylne wrażenie, że król

Władysław wita się serdecznie z napastnikiem, niczym z dawno niewidzianym krewnym.

Il. nr 5, Św. Władysław z Kroniki Ilustrowanej

świadczyć profesjonalnie wyciągnięty palec króla, nadzorującego osobiście kładzenie kielnią zaprawy murarskiej. Obraz jest isticie sielankowy, na drzewach obrodziły jabłka, nikt do nikogo nie celuje z łuku, nikt nie rzuca halabardą i nie ma również żadnych koni, które by ewentualnie owe jabłka mogły zjeść. Władysław był więc człowiekiem wielu twarzy, choć dominuje rzecz jasna twarz skryta za przyłbicą króla-rycerza.

Aco dziś? Wróćmy raz jeszcze do małej wioski Debraď. W 2007 roku powstała tam niezwykle ciekawa instalacja, zaprojektowana przez artystę O. Szabó i wykonana przez członków stowarzyszenia Róvas działającego w Koszycach. Wprawdzie święty Władysław jest przedstawiony konwencjonalnie jako rycerz na koniu, ale instalacja składa się z przezroczystych elementów, przypominających swoiste rusztowanie, co sprawia, że zamienia się w zachęcający do dialogu nowoczesny artefakt. Święty Władysław należy tym samym do tego i jednocześnie

Il. nr 4, Św. Władysław z Kroniki Ilustrowanej

Chlubny wyjątek między obrazami i ilustracjami przedstawiającymi walczącego św. Władysława stanowi kolejny motyw pojawiający się w Kronice Ilustrowanej (ilustracja nr 5) – król daje się tu poznać jako człowiek obdarzony talentami organizacyjnymi i inżynieryjnymi – nadzoruje budowę katedry w Waradynie. O doskonałej znajomości kwestii budowlanych może

do tamtego świata, unosi się w powietrzu i stąpa twardo po ziemi. Metaforycznie rzecz ujmując cała instalacja wydaje się być rusztowaniem, na którym współczesny człowiek może sam wznieść budowlę z tych wartości dziedzictwa św. Władysława, które uznaje za uniwersalne i ponadczasowe. Symbolika instalacji bardzo przemawia do wyobraźni, a sama instalacja pozostawia

wiele niedopowiedzeń, zmuszając odbiorcę do zastanowienia się, kim właściwie był św. Władysław. Warto się tam wybrać w krótkie czerwcowe noce, kiedy król-rycerz płynnie niesiony letnim wibrującym powietrzem i wspomnieć tę nietuzinkową postać doskonałego władcy, znakomitego jeźdźca i niezgorszego budowniczego.

KOŚCIÓŁ POD WEZWANIEM ŚW. WŁADYSŁAWA W SZYDŁOWIE, CZYLI JAK ZŁO SIĘ W DOBRO PRZEMIENIĆ POTRAFI

Ścieżki, którymi przechadza się, maszeruje, a czasem nawet biegnie Opatrzność Boska są często, a nawet bardzo często, niezrozumiałe dla zwykłych śmiertelników. Tak było i w przypadku domniemanego zabójstwa wikariusza katedry krakowskiej Marcina Baryczki, które ponoć, jak głosi jeden z najbardziej znanych plotkarzy wśród kronikarzy i najbar-

dziej znany kronikarz wśród plotkarzy Jan Długosz, zlecił sam Kazimierz Wielki, ostatni król z rodu Piastów. W kronice pojawia się także wątek węgierski: według Długosza Kazimierz, jeszcze jako królewicz, przebywając na dworze swojej siostry Elżbiety, małżonki węgierskiego króla Karola Roberta, uwiódł, słynącą z urody i niedostępności Klarę, córkę

węgierskiego magnata Felicjana Zacha. Mógł to być jeden z powodów zamachu, zorganizowanego przeciwko węgierskiemu królowi przez wspomnianego Zacha. Warto dodać, że według legendy siostra Kazimierza, Elżbieta, zasłoniła bohatersko swego małżonka, tracąc przy tym cztery palce u ręki. Incydent z młodości zdaje się potwierdzać kochliwą naturę późniejszego króla. Wróćmy jednak do nieszczęsnego Baryczki. Jan Długosz notuje: „Wysłany przez biskupa krakowskiego do ich (kar kościelnych) wykonania wikary kościoła krakowskiego Marcin Baryczka udał się bez strachu do króla - i napomniawszy go, osobiście wykonał polecenie biskupie. A król Kazimierz, chociaż wtedy w gniewie obrzucił Marcina Baryczkę obraźliwymi słowami, to jednak nie podniósł ręki na niego. Lecz potem (pod wpływem) rycerzy i służby, którzy judzili już i tak rozjątrzonego króla i wyrażali przekonanie, że jest winien kary śmierci

ten, kto odważył się z rozkazu biskupa straszyć króla, pobbłając zapalczywości, godzi się na straszny występki i poleca i nakazuje (król), żeby w dzień św. Łucji schwymano wspomnianego Marcina Baryczkę i by go następnej nocy utopił w Wiśle sługa i dworzanie króla Kochan, który był wyłącznym wykonawcą i narzędziem tej zbrodni. Przez tę zbrodnię król częściowo dorównał swym przodkom, częściowo ich przewyższył, nasładowując powtórzył przykład Bolesława II, zabójcy biskupa krakowskiego św. Stanisława.” Kaznodzieja, potępiający rozwiąłość króla, stracił życie w nurtach Wisły, a Kazimierz w ramach pokuty za swój nieczyny czyn zobowiązał się wznieść na ziemi sandomierskiej kilka kościołów pokutnych, m. in. w Sandomierzu, Wiślicy, Kargowie i Stopnicy. Należy do nich również kościół ekspiacyjny w Szydłowie, leżący niemal w samym sercu województwa świętokrzyskiego - kościół pod wezwaniem św. Władysława.

F. Zach atakuje króla, inicjał z Kroniki Ilustrowanej

Patron został zapewne wybrany na pamiątkę imienia ojca Kazimierza – króla Władysława Łokietka, który skądinąd kilka lat wcześniej nadał Szydłowski prawa miejskie. Budowę kościoła ufundowanego przez skruszonego Kazimierza ukończono w roku 1355. Kościół wzniesiony został z cegły, co stanowi ewenement, ponieważ wszystkie budowle z tego okresu, a także późniejszych, powstawały z miejscowego wapienia. Dzieje kościoła są zwierciadlanym odbiciem historii Polski – kościół został częściowo spalony w 1. poł. XVII wieku podczas wielkiego pożaru miasta, a potem już odbudowaną świątynię zniszczyły działania wojenne podczas II wojny światowej.

Kościół pod wezwaniem św. Władysława należy, podobnie jak inne kościoły pokutne wzniesione jako zadośćuczynienie za śmierć kanonika Baryczki, do pereł świętokrzyskiej architektury gotyckiej. Szczególne wrażenie robi tryptyk znajdujący się

w ołtarzu głównym świątyni, pochodzący z przełomu XV i XVI wieku i przedstawiający Madonnę z Dzieciątkiem w towarzystwie św. Piotra i Pawła. Po dwóch stronach przedstawione są sceny z życia świętych. Nieopodal kościoła znajduje się dzwonnica, pochodząca z 1724 roku, która powstała prawdopodobnie w skutek przebudowania istniejącej tu wcześniej baszty obronnej.

Może powinniśmy podczas wakacyjnych wędrówek odwiedzić ten niezwykły kościół, który jest jednocześnie doskonałym przykładem na to, jak nawet ze złych uczynków Bóg potrafi wyciągnąć dobre konsekwencje.

Red.

Fotografie kościoła ze zbioru Parafii w Szydłowie dzięki uprzejmości ks. proboszcza R. Piwowarczyka

SZENT LÁSZLÓ KIRÁLY ÉLETÉNEK KRONOLÓGIÁJA

1046 – a történeti források szerint valószínűsíthető születési dátuma. Atyja I. (Bajnok) Béla magyar király (1060--1063) volt, anyja Richéza, II. Miciszláv lengyel király leánya. **1048** – a gyermek László hazatér Lengyelországból. **1058** – részt vett Salamon megkoronázásán **1060** – belső viszályok miatt visszatér Lengyelországba. **1064** – II. Boleszló seregével tér vissza testvérével együtt, hercegi rangot vívnak ki. **1068**-ban a kerlési „cserhalmi” ütközetben (Doboka mellett) Salamon király serege László herceg vezetésével legyőzi az Erdélybe és a Tiszántúlra betört Osul vezette besenyőket. **1071**-ben újabb besenyő támadás éri az országot a Szerémségben, melyet László még a határvidéken szétver. **1074. március 14-én** Mogyoródnál (Pest m.) Géza és László hercegek egyesült hada legyőzi Salamon király seregét. Salamon uralma Pozsony és Moson vidékére szorult vissza. A hercegek befogadják a besenyők egy csoportját Salamon sakkban tartására, László meg akarja téríteni őket. **1074-ben** I. Géza király, László bátyja VII. (Dukász) Mihály bizánci császártól abroncskoronát kap, amely utóbb a Szent Korona alsó része lett. László azonban a római kereszténység mellett kötelezi el magát. **1075-ben** alapítja I. Géza a garamszentbenedeki bencés monostort, László herceg jelenlétében szentelik fel. **1077. április 25-én** I. Géza meghalt, holttestét Vácott temették el. Idősebb öccse, László lépett a trónra. Ebben a korszakban ugyanis még nem volt általános a leg-

idősebb fiú gyermek utódlási joga, családon belül sokszor döntöttek az alkalmasabb személy mellett. **1077** – I. László trónra kerül, kibocsátja három törvénykönyvének első részét. **1077** körül jelent meg I. László ún. I. törvénykönyve, ezután jelenik meg kevéssel a II. törvénykönyve. Legfőbb eleme a tulajdon védelme, nagyon kemény büntetéseket mér a vétkekre. **1077** - Szent László és Reinfeldi Rudolf német ellenkirály szövetsége, feleségül veszi Rudolf lányát. **1077-1090** között Szent László VII. Gergely és II. Orbán pápákat támogatja. **1079** telén László király visszafoglalja Salamon-tól Moson várát. **1081-ben** Salamon meghódolt László előtt. Salamon lemond jogairól, visszaadja a koronázási jelvényeket. **1083** – Az első magyarországi szentek avatása, 1083 előtt elkészült I. Szent István király nagyobb-, valamint Szent Gellért püspök első legendája. 1083. július 16. – november 5. között VII. Gergely pápa engedélyével zajlik Zoerard-András és Benedek zobori remeték, Gellért püspök és Szent István király, valamint Imre herceg szentté avatása. Nagyon erős a pápai támogatottsága az országnak. **1085** – Salamon és Kutesk kun vezér betörése Szabolcs vidékére. I. László visszaveri az országra támadó kunokat. Ezzel kapcsolatos a Szent László-legenda az elrabolt lány megmetéséről. **1085-ben** I. László kiadja III. törvénykönyvét. **1088**. Zvoimir horvát király halála. 1089. Szlavónia birtokba vétele. **1090-1094**. Zágrábi püspökség alapítása. **1091** – Bevonul Horvátországba,

és Álmos herceget teszi meg horvát királlyá. Kapolcs kun vezér betörése a Tiszáig. Az országba betörő kunokat I. László Temesnél és Orsovánál megveri. **1091**. Somogyvári Szent Egyed bencés monostor alapítása. **1091-92** között Gesta Ungarorum: a „kegyes király” eszméje. **1092**. hadjárat

az orosz Rusztiszlavicsok ellen. **1092. május 20-án** a szabolcsi zsinat törvényei egyházi és vallási jellegűek, rendezi a zsidó- és izmaelita kérdéseket **1093**. I. László hadjáratot vezet Ulászló Hermann lengyel fejedelem megsegítésére. **1094-ben** László király Lengyelország fejedelmét fegyverrel segíti lázadó alattvalói ellen. Közben a magyarországi belviszályok miatt Kálmán herceg Lengyelországba menekül. **1095. április – július között** Konrád brünni morva herceg megsegítésére I. László haddal indul II. (Přemysl) Břetislav cseh fejedelem ellen. I. László Lengyelországból hazahívja (Könyves) Kálmán püspököt, I. Géza fiát, és utódjául jelöli Álmos herceggel szemben. **1095. július 29-én** meghalt I. (Szent) László király. Előbb Somogyváron, majd Váradon temetik el.

Szent László király életét végigkísérte a kor emberének kettős mércéje: a keresztényi hit szeretet tana

és a folyamatos küzdelem az őt körülvevő világi hatalommal, világi hatalomért. László már hercegeként is hitt a megbocsátás erejében, ennek volt köszönhető irgalmas híre, még ellenségei körében is. Királyként azonban egy erkölcsileg teljesen lezüllött országra kellett felügyelnie, és tette ezt aztán olyan kemény törvényekkel, mint előtte senki a Magyar Királyságban.

Anép már László életében hitt a király csodatévő erejében, mintegy 30 ma is létező település vallja, hogy Szent László keze, kardja vagy éppen lova patája nyomán történtek náluk csodák. Kevésbé ismert, hogy Szent Lászlót jelölte a pápa a 1096-ban indított kereszties hadjárat vezérének, de sajnálatos halála következtében ezt a tettet már nem vihette végbe. Utódjára azonban egy erős, erkölcsileg is megújított országot hagyott.

Szerk.